

PRÆSTEFORENINGEN OG CORONAKRISEN - MED JULEN 2020

Hal Kochs ord om folkekirken som et velordnet anarki er stadig den bedste forklaringsmodel, når man skal kommentere på folkekirken i coronakrisen – ikke mindst i forhold til tiden omkring jul og nytår. Håndteringen blev i hvert fald af mange ikke oplevet som velordnet, men snarere som anarki. Det giver derfor god mening at redegøre for Præsteforeningens rolle i folkekirkens håndtering af den coronakrise, der snart har stået på i et år.

Taskforce og sektorpartnerskab

Lige fra begyndelsen af coronakrisen i marts 2020 har det været hovedbestyrelsens holdning, at vi som forening skulle navigere ud fra regeringens udmeldinger og Sundhedsmyndighedernes retningslinjer og anbefalinger. Det har ligeledes været hovedbestyrelsens tilgang at være så tæt som muligt på de fora, hvor vi kunne få indflydelse på beslutninger og udmeldinger. Derfor sagde vi også allerede i marts 2020 ja til at deltage i folkekirkens corona taskforce. Taskforcen er ikke en beslutningsmyndighed, men et dialogforum for nogle af folkekirkens interessenter om den krisehåndtering, som kirken stod over for. Taskforcen har gennem krisen løbende holdt digitale møder og drøftet spørgsmål, tiltag og kommunikation.

I forbindelse med genåbningen af samfundet i maj 2020 etablerede regeringen et sektorpartnerskab på en hel række samfundsområder, herunder også folkekirken og andre trossamfund. I sektorpartnerskabet på folkekirkens område er retningslinjerne for genåbningen og de efterfølgende justeringer blevet til i en dialog med alle sektorens interessenter. Også i dette regi holdes løbende møder.

**PER BUCHOLDT ANDREASEN
FORMAND FOR PRÆSTEFORENINGEN**

Manglende kriseberedskab

De seneste måneder har gjort det klart, at det er en stor udfordring i folkekirken at skulle navigere i komplicerede problemstillinger med krav om hurtige beslutninger i situationer med stor uforudsigelighed og med de mange hensyn og synspunkter, der i hele perioden har været i spil.

Når det gælder krisehåndtering på folkekirkens område, er der ikke noget egentligt beredskab. Der er heller ikke en klar og hierarkisk ledelsesstruktur, hvor kommandoveje og beslutningskompetencer er sat op i en organisationsmodel. Der findes ganske

enkelt ikke en klar definition af, hvad der er "kirken selv". Derfor giver det god mening, når folkekirken i sin tid blev karakteriseret som et velordnet anarki, og for så vidt stadig er det. Det betyder bare, at kirken må finde veje og måder at håndtere situationen på, som ikke er givet på forhånd, som et udtryk for folkekirkens levedygtighed – også i en krise. Det er et vilkår, som skal tænkes med, når vi taler om coronahåndtering i folkekirken.

Kirkeministeriet kan som statslig myndighed udsende de retningslinjer, som regering og folketting måtte beslutte. Biskopperne kan anbefale og udtale sig i samlet flok, men har ikke en formel kompetence ud over i eget stift. I det enkelte sogn er det menighedsrådet inklusive præsterne, der forvalter det lokale ledelses- og arbejdsgiveransvar, når anbefalinger og retningslinjer skal omsættes til lokal udformning.

Det er lige præcis i dette mere eller mindre velordnede

anarki, at vi som folkekirke har skullet navigere. De lokale led i sognene har været udfordret af meget store krav til hurtig og operationel håndtering. Ofte med præster og menighedsrådsformænd, som dem, der skulle organisere at få det hele til at fungere, når retningslinjerne kom få timer, inden de skulle effektueres.

Oplevelsen af, at toget var kørt, før skinnerne blev lagt, er nok en meget præcis metafor for det, som mange præster, kirkefunktionærer og menighedsråd har oplevet i de sidste mange måneder. Især op til jul, da epidemien atter begyndte at tage til.

Korte tidsfrister og nye retningslinjer

Mange steder havde man forberedt juleaften med flere tjenester end normalt for at imødekomme det forventelige store behov for julegudstjeneste i kirken.

Sportshallen blevet inddraget og alternative udendørs arrangementer stablet på benene. Kreativitet og iderigdom var stor for at kunne holde jul inden for retningslinjernes rammer.

Desværre udviklede epidemien sig i løbet af december. Regeringen holdt igen et pressemøde den 16. december om nye restriktioner. Det fremgik her, at det var sundhedsfagligt ansvarligt at gennemføre julens gudstjenester under hensyntagen til de nye restriktioner. Derfor gik vi i Præsteforeningen sammen med de øvrige aktører i taskforcen ud med en anbefaling om, at man kunne gennemføre, men lokalt skulle genoverveje beslutningerne om antallet af gudstjenester, og hvorvidt der skulle synges eller ej til julegudstjenesten. Baggrunden for anbefalingen var den sundhedsfaglige vurdering.

Imidlertid spredte der sig en bekymring for, om det var forsvarligt at holde julegudstjenester. Den bekymring fik mere og mere medieomtale. Nogle af kirkens ansatte argumenterede for en aflysning og tog til orde i forskellige sammenhænge. Andre argumenterede for, at der skulle holdes gudstjeneste. Meningerne var delte både blandt folk og præster.

Fra politisk hold blev der lyttet til bekymringerne. Kort før jul, den 18. december, bad kirkeministeren Sundhedsmyndighederne om at give retningslinjerne et ekstra tjek. Efterfølgende blev sektorpartnerskabet atter indkaldt til

et møde den 21. december, hvor de skærpede restriktioner blev diskuteret i forhold til fejring af julen. Det var et møde, hvor der var stor uenighed om, hvorvidt man lokalt kunne føle sig tryk ved at gå på arbejde – både i forhold til undgå smittespredning blandt gudstjenestedeltagerne og til selv at blive smittet.

Den mindst ringe løsning?

I Præsteforeningen støttede vi op om Sundhedsmyndighedernes anbefalinger. Kirkefunktionærernes faglige organisationer kunne ikke deltage i den støtte. På grund af de modsatrettede holdninger og de mange mere personlige vurderinger af, hvad der sundhedsmæssigt var forsvarligt, var det for Præsteforeningen at se vigtigt, at der ikke blev skabt øget forvirring og usikkerhed. Præsteforeningen vurderede derfor, at retningslinjerne fortsat skulle give mulighed for, at man netop lokalt kunne vurdere, hvad der var muligt og sundhedsmæssigt forsvarligt ud fra de nye meldinger fra Sundhedsmyndighederne.

Sagen tog en ny drejning, da direktør i Sundhedsstyrelsen Søren Brostrøm på et pressemøde den 23. december annoncerede, at yderligere restriktioner var nødvendige i forhold til julens gudstjenester. Vurderingen skete på baggrund af indsatsgruppens vurdering af epidemiens udvikling. Indsatsgruppen består af repræsentanter fra Sundhedsmyndighederne, rigspolitiet og en række ministerier. Kirkeministeriet er ikke repræsenteret i indsatsgruppen.

Med den udmelding lillejuleaften skønnede en del af os i taskforcen, at det ikke ville være rimeligt og ansvarligt at gennemføre julens gudstjenester med yderligere restriktioner med så kort varsel. Derfor deltog Præsteforeningen i den anbefaling, som biskopperne også sammen med Provsteforeningen og Landsforeningen af Menighedsråd udsendte om at aflyse julens gudstjenester, på baggrund af et møde mellem biskopperne, taskforcen og kirkeministeren sent lillejuleaften.

Det skete ikke uden bekymring og forståelse for de store frustrationer, det ville forårsage i relationer til de mange resurser både præster, funktionærer og menighedsråd havde lagt i forberedelserne. Det er forståeligt, at det kunne opleves som disrespekt for det arbejde og de anstrengelser, der allerede var gjort. Beslutningen blev imidlertid også truffet ud fra en erkendelse af, at arbejdsmiljøet op til jul ville blive belastet af en ny omstilling med så kort frist. Det ville være ganske urimeligt.

Ledelse og arbejdsmiljø

Efter nytår er kirkerne åbnet igen for gudstjenester efter de skærpede og nye retningslinjer, der er blevet drøftet i diverse fora. Med lidt bedre tid og med lidt bedre kommunikation. Det ser ud til, at vi som kirke må leve med disse restriktioner et godt stykke tid endnu. Den 13. januar 2021 holdt kirkeministeren møde med biskopperne og folkekirkens corona taskforce, hvor forløbet om julens gudstjenester blev drøftet og taget til efterretning. Præsteforeningen gjorde her gældende, at belastningen af arbejdsmiljøet havde været stort, og at man blev nødt til at tage hensyn til længere tidsfrister ved kommende udmeldinger fra myndighedernes side i forhold til ændringer af retningslinjer og anbefalinger.

For Præsteforeningen har det, i de fora vi har deltaget i, været væsentligt at holde os for øje, at præsterne hele vejen igennem har spillet en central rolle som en del af den operative lokale ledelse. Ikke bare som ansvarlige for gudstjenester og kirkelige handlinger, men også som en del af menighedsrådet og med det arbejdsgiveransvar, vi som præster er forpligtet på i forhold til kirkefunktionærerne.

Som Præsteforening har vi holdt os den ledelses- og arbejdsmiljømæssige dimension for øje i de sammenhænge, hvor vi har indflydelse og mulighed for at påvirke beslutninger og af den vej forsøgt at opnå de bedst mulige vilkår for præsterne i denne situation. Mange præster har været udfordret af usikkerhed og bekymring for smittespredning. Nogle er blevet udfordret i deres kirkesyn eller i deres samarbejdsrelationer og i det personlige skøn. De lange ventetider på udmeldinger, der skulle gennem mange myndighedslag, eller det at skulle bære ansvaret for noget, man måske på det personlige plan hverken kunne se fornuft eller logik i. Det har ikke været hensigtsmæssigt med de sene udmeldinger. Det har såvel Præsteforeningen som andre understreget flere gange, men desværre også sådan, at man ikke kan langtidsplanlægge, når der er tale om en pandemi. Det er en større proces, når retningslinjer skal

udarbejdes, og der skal tages højde for alt, der vedrører den folkekirkelige arbejdsplads – og ikke mindst godkendes af Sundhedsmyndighederne.

Det er anerkendelsesværdigt, at så mange har taget coronaudfordringen på sig som præst, tillidsrepræsentant eller arbejdsmiljørepræsentant i forhåbentlig godt samvirke med menighedsråd og den lokale kirkelige ledelse i øvrigt.

Hele samfundet er udfordret

Vi skal i den sammenhæng huske på, at corona har påvirket hele samfundet. Både i det offentlige og private har det haft afgørende betydning og betydet store udfordringer. Sundhedssektoren, ældreplejen og pædagoger er også berørt, ligesom de lokale virksomheder, forretninger, service- og rejsebranchen og de restauratører, der stod med indkøb og bookninger, der fra time til time ikke blev til noget og måtte aflyses.

Det er ind i den kontekst Præsteforeningen har søgt at udfolde sin indflydelse og navigere i et hensyn til, hvordan vi bedst muligt kunne være med til at sikre præsternes interesser og arbejdsvilkår midt i en alvorlig sundhedskrise.

Fortsat kollegaskab og en Præsteforening for alle

Præsterne har været delte i coronatiden, at enhver har argumenteret for sit, skal der være plads til. Vi skal dog være opmærksomme på, at kollegialiteten er blevet udfordret undervejs af vores forskellige holdninger. Det er fortsat vigtigt, at vi kan rumme hinanden og respektere, at vi er forskellige som kolleger. For Præsteforeningen er det vigtigt at kæmpe for ordentligt arbejdsmiljø, rammer og information, men ikke, at vi placerer os som aktivt kæmpende på hver sin side midt i coronakrisen.

**PER BUCHOLDT ANDREASEN
FORMAND FOR PRÆSTEFORENINGEN**